

# BOJ S OBRNĚNÝMI CÍLI NEPŘÍTELE

Aktuální otázkou v rozvoji soudobého operačního umění a taktiky se stala problematika organizace boje s tanky, obrněnými transportéry a bojovými vozidly pěchoty pravděpodobného nepřítele.

Podle názorů našeho pravděpodobného nepřítele obrněná vojska v soudobé válce musí tvořit základ úderných uskupení a plnit nejdůležitější úkoly v operaci. V armádách hlavních kapitalistických států věnují velkou pozornost zdokonalování obrněné techniky a vývoji nových druhů tanků, obrněných transportérů a bojových vozidel pěchoty.

Současně s kvalitativním zdokonalováním obrněné techniky dochází i k růstu její důležitosti v pozemním vojsku. Nasycenost vševojskových svazků pravděpodobného nepřítele obrněnou technikou je taková, že se postupně stírá hranice mezi bojovými kvalitami a možnostmi obrněných (tankových) a mechanizovaných (motorizovaných) divizí.

Ne menší pozornost věnují rozpracování otázek bojového použití tanků a obrněné techniky v budoucí válce. Jejich hromadné použití na rozhodujících směrech považují vojenští specialisté NATO za základní princip. Velení NATO považuje v budoucí válce obrněná vojska za „další sílu“ po jaderných zbraních a při vedení operací bez použití jaderných zbraní za hlavní údernou sílu.

V současné době obrněná vojska představují tankové (mechanizované), motorizované divize a taktéž samostatné tankové pluky nebo mechanizované brigády.

Podle názoru zahraničních vojenských specialistů, základním taktickým svazkem, který je schopen vést vševojskový boj jak samostatně, tak v sestavě svazu je divize.

Počty obrněných cílů v sestavě svazků a samostatných útvarů pozemních vojsk pravděpodobného nepřítele — viz **tabulku 1**.

**Tabulka 1**

| Pojmenování svazku,<br>útvary | Počet tanků |         | OT (BVP) |
|-------------------------------|-------------|---------|----------|
|                               | středních   | lehkých |          |
| USA                           |             |         |          |
| Obrněná divize                | 324         | 27      | 358/225  |
| Mechanizovaná divize          | 216         | 27      | 389/270  |
| Lehký obrněný pluk            | 51          | 81      | 80       |
| NSR                           |             |         |          |
| Tanková divize                | 298         | —       | 721/200  |
| Mechanizovaná divize          | 278         | —       | 750/250  |
| Samostatný tankový pluk       | 110         | —       | 32       |
| FRANCIE                       |             |         |          |
| Mechanizovaná divize          | 162         | 219     | 419/180  |

Vojenští specialisté USA a dalších zemí — sdružených v NATO přikládají na pozemním válčišti rozhodující význam jaderným zbraním a tankům. V útoku podle jejich názorů se musí používat tanky a motorizovaná pěchota na OT (BVP) hromadně, na rozhodujících směrech a ve vysokých tempech. Možné hustoty tanků a obrněných vozidel v útoku na 1 km fronty, které může nepřítel vytvořit v pásmu obrany naší divize — viz **tabulku 2**.

#### **Úkoly, síly a prostředky k průzkumu obrněných vojsk nepřítele**

Průzkum obrněných uskupení budeme organizovat a vést v rámci celkového systému operačního a taktického průzkumu s použitím sil a prostředků, které jsou schopny získávat potřebné údaje.

K efektivnímu ničení obrněných vojsk nepřítele raketovým vojskem a dělostřelectvem musí průzkum zjistit:

- prostory soustředění hlavních bojových jednotek (tpr, tr, mpr, mr), je jejich rozměry, stupeň ukrytí živé síly a techniky;
- začátek, směr a rychlost přesunu obrněných jednotek, hloubku a vzájemné rozmístění proudů a čar rozvinování ke zteči;

Tabulka 2

| Pásmo obrany                | Armáda USA      |          |                                |          | Armáda NSR      |          |                                |          |
|-----------------------------|-----------------|----------|--------------------------------|----------|-----------------|----------|--------------------------------|----------|
|                             | střední hustota |          | hustota na směr hlavního úderu |          | střední hustota |          | hustota na směr hlavního úderu |          |
|                             | tanky           | OT (BVP) | tanky                          | OT (BVP) | tanky           | OT (BVP) | tanky                          | OT (BVP) |
| Do hloubky praporů 1. sledu | 8—12            | 4—6      | 21—24                          | 6—9      | 8—10            | 3—4      | 18—22                          | 6—8      |
| Do hloubky pluků 1. sledu   | 11—24           | 7—8      | 28—30                          | 13—14    | 10—12           | 4—5      | 22—24                          | 13—14    |
| Do hloubky divizí 1. sledu  | 14—16           | 11—14    | 32—36                          | 23—27    | 11—13           | 8—10     | 27—29                          | 22—23    |

Tabulka 3

| Pojmenování protitankových prostředků |                              |                    | Dálka zahájení palby PT prostředky (m) |     |     |     |     |      |      |      |      |      |      |      |
|---------------------------------------|------------------------------|--------------------|----------------------------------------|-----|-----|-----|-----|------|------|------|------|------|------|------|
|                                       |                              |                    | 500                                    | 600 | 700 | 800 | 900 | 1000 | 1500 | 2000 | 2500 | 3000 | 3500 | 4000 |
| 100 mm PTK vz. 53                     |                              |                    | 4,0                                    | 3,9 | 3,6 | 3,3 | 3,0 | 2,7  | 1,8  | 1,4  | —    | —    | —    | —    |
| PTRS                                  | s ručním navedením           | na bojovém vozidle | —                                      | —   | 2,0 | 2,0 | 2,0 | 2,1  | 2,2  | 2,2  | 2,2  | 2,2  | —    | —    |
|                                       |                              | přenosný komplet   | —                                      | —   | 2,0 | 2,0 | 2,0 | 2,0  | 2,0  | 2,0  | 2,0  | 2,0  | —    | —    |
|                                       | s poloautomatickým navedením | na bojovém vozidle | 3,4                                    | 3,4 | 3,4 | 3,3 | 3,2 | 3,0  | 2,5  | 2,5  | 2,5  | 2,3  | 2,0  | 1,5  |
|                                       |                              | přenosný komplet   | 3,4                                    | 3,4 | 3,3 | 3,2 | 3,1 | 3,0  | 2,4  | 2,2  | —    | —    | —    | —    |
| BVP                                   |                              |                    | 1,8                                    | 1,8 | 1,9 | 2,0 | 2,0 | 2,0  | 2,0  | 2,0  | 2,0  | 2,0  | —    | —    |

Poznámka: Koeficient efektivity RPG-7 na dálku střelby do 300 m je 0,5.

— bojovou sestavu vojsk v útoku druhých sledů (záloh) na směrech a čarách;

— možné časy zahájení útoku (zteče) a zasazení druhých sledů (záloh) do boje.

Prostředky dělostřeleckého průzkumu — vrtulníky, pozorovacími optickými přístroji a radiolokátory SNAR můžeme vést průzkum obrněných cílů do bližší taktické hloubky (při vhodných podmínkách viditelnosti do 15—20 km).

Radiolokátory SNAR mohou při výhodných terénních podmínkách, v noci a za ztížených podmínek zjistit přesuny tanků nepřítele na vzdálenost do 20 km a zabezpečovat střelbu na ně. Prostředky optického průzkumu mohou vést průzkum tanků nepřítele a zabezpečovat střelbu na ně v průměru do hloubky 5—7 km.

Nejefektivnějších výsledků dosahujeme jen vzájemnou, těsnou součinností všech sil a prostředků průzkumu. Hodnověrné zprávy o prostorech rozmístění obrněných cílů dostaneme ze snímků (snímků o velkém měřítku) těchto prostorů.

### **Prostředky k boji s obrněnými vojsky nepřítele**

V současných podmínkách vedení bojové činnosti se k ničení tanků nepřítele, jeho OT a BVP používá raketové vojsko a dělostřelectvo, letectvo, tanky, BVP, ženijní vojsko a protitankové prostředky motostřeleckých jednotek.

a) **Možnosti dělostřelectva**, které plní úkoly ze zakrytých palebných postavení.

Dělostřelectvo působící ze zakrytých palebných postavení může ničit tanky nepřítele ve výchozích prostorech k útoku, při přesunu obrněných útvarů (jednotek) a jejich rozčleňování do předbojových sestav a rozvinování do bojové sestavy, v průběhu útoku i při vklínění se do hloubky obrany našich vojsk.

Palbou klasickým střelivem můžeme zničit tank jen při přímém zásahu cíle.

Pohyblivá přehradná palba se připravuje před předním okrajem na tankových směrech a vede se postupně na několika čarách určených na směru postupu tanků nepřítele. Vzdálenosti mezi čarami se určují podle pravděpodobné rychlosti jízdy tanků a jsou 400—600 m i více. Šířka pohyblivé přehradné palby pro jeden dělostřelecký oddíl (18 hlavních) je 450 m. Efektivnost palby na každé čáře dosahuje v průměru 3—4 %. Celková efektivnost závisí na počtu čar a orientačně může být určena jako součást hodnot efektivnosti na každé čáře. Při střelbě náložmo dvěma oddíly na každý úsek pohyblivé přehradné palby se efektivnost zvětšuje 1,5—2krát.

Dělostřelectvo, které zaujímá zakrytá palebná postavení zvláště na tankových směrech, musí být připraveno k vedení palby přímou střelbou.

b) **Možnosti protitankových prostředků**

V soudobých podmínkách význam protitankového dělostřelectva vzrostl. Hlavním úkolem protitankových prostředků je boj s tanky při odrážení jejich útoků. Hodnoty koeficientů efektivnosti protitankových prostředků při ničení tanků nepřítele v závislosti na délce zahájení palby — viz **tabulku 3**.

Údaje v tabulce s koeficienty efektivnosti jsou vypočteny za podmínek, když protitankové prostředky předstihnou tanky v zahájení palby a prozradí se až po prvních výstřelech (za předpokladu dobrého maskování). Narušením

těchto podmínek se koeficient efektivnosti palby a samozřejmě i bojové možnosti protitankových prostředků zmenšují 1,5—2krát i více. Při rozvinování protitankových prostředků do bojové sestavy na ženijně připravených palebných čarách se jejich bojové možnosti zvětšují o 15—20 %.

Při výpočtech možností velkého množství protitankových prostředků nemůžeme vzít v úvahu vždy různorodé podmínky, ve kterých bude působit skupina protitankových prostředků. Pak při propočtech použijeme některé střední hodnoty koeficientů efektivnosti pro různé protitankové prostředky s přihlédnutím k jejich možnému místu v protitankové obraně — viz **tabulku 4**.

**Tabulka 4**

| Název protitankového prostředku |                                  |                       | Hodnota G nti                                                                            |                                         |                |
|---------------------------------|----------------------------------|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|----------------|
|                                 |                                  |                       | na tanky                                                                                 |                                         | na BVP<br>(OT) |
|                                 |                                  |                       | které jsou<br>ve výzbroji<br>hlavních<br>kapitalistických<br>armád<br>v současné<br>době | které budou<br>zaváděny<br>v 80. letech |                |
| RPG - 7                         |                                  |                       | 0,5                                                                                      | 0,3                                     | 0,7            |
| PTRS                            | ručně<br>naváděná                | na bojovém<br>vozidle | 2,2                                                                                      | 2,0                                     | 3,0            |
|                                 |                                  | přenosný komplet      | 2,0                                                                                      | 1,8                                     | 2,0            |
|                                 | poloauto-<br>maticky<br>naváděná | na bojovém<br>vozidle | 2,5                                                                                      | 2,2                                     | 3,5            |
|                                 |                                  | přenosný komplet      | 2,4                                                                                      | 2,0                                     | 2,5            |
| Protitankové<br>dělostřelectvo  |                                  | K 100 mm<br>vz. 53    | 1,8                                                                                      | 1,3                                     | 2,5            |
| Tanky T-55                      |                                  |                       | 1,2                                                                                      | —                                       | 2,5            |
| BVP                             |                                  |                       | 2,0                                                                                      | 1,4                                     | 2,9            |

Při operačně taktických výpočtech potřeby protitankových prostředků na operaci a k jejich rozčlenění na směry a čáry a taktéž k možné bojové sestavě protitankových záloh se v operačním měřítku používají operačně taktické koeficienty efektivnosti uskupení protitankových prostředků.

Tyto koeficienty jsou přibližně rovny:

- při boji s tanky — 2,0
- při boji s OT (BVP) — 3,0.

Použití těchto koeficientů nám umožní dostatečně přesně určit potřeby protitankových prostředků k vytvoření spolehlivé protitankové obrany vojsk ještě do zahájení boje.

Praxe vyžaduje, abychom do zahájení boje určili pravděpodobnost splnění úkolu při odrážení zteče tanků (BVP) nepřítelů i očekávané ztráty jeho tanků a našich protitankových prostředků.

Pravděpodobnost splnění úkolu protitankovými prostředky a očekávané ztráty tanků nepřítelů a našich protitankových zbraní při jejich různých poměrech sil — viz **tabulku 5**.

**Tabulka 5**

| Poměr protitankových prostředků a tanků | Pravděpodobnost splnění úkolu vytvořeným uskupením PT prostředků | Úroveň ztrát tanků v % | Střední ztráty PT prostředků |
|-----------------------------------------|------------------------------------------------------------------|------------------------|------------------------------|
| 1:1,5                                   | 0,98                                                             | 70                     | 10                           |
| 1:2                                     | 0,9                                                              | 50                     | 25                           |
| 1:2,5                                   | 0,7                                                              | 40                     | 45                           |
| 1:3                                     | 0,5                                                              | 35                     | 60                           |
| 1:3,5                                   | 0,35                                                             | 30                     | 75                           |
| 1:4                                     | 0,25                                                             | 25                     | 80                           |

### c) Možnosti letectva a vrtulníků

Letectvo může s vysokou efektivností ničit pohyblivé i nepohyblivé cíle. Nejeefektivnější údery letectva na tankové a mechanizované proudy za přesunu, při nahromadění tanků v prostorech soustředění, v úzkých průchodech a na čarách rozvinování.

V současných podmínkách má největší význam v boji s tanky použití vrtulníků jako palebné podpory. Je to dáno jejich výzbrojí, mobilitou, schopností překonat v krátké době značnou vzdálenost, efektivně používat různé protitankové prostředky a vést nečekané údery na tanky na bojišti. Nevyžadují ani speciálně vybavená letiště.

Pravděpodobnost ničení tanků při odpálení jedné PTRS z vrtulníku se v průměru rovná 0,8 %. Vrtulník Mi-24, který má čtyři PTRS, může zničit během útoku 2—3 tanky.

Jedním vzletem vrtulníkového pluku, který má 42 bojových vrtulníků s PTRS, neřízenými raketami a leteckými bombami, může při koeficientu bojové pohotovosti 0,8 i efektivnosti ničení 0,3—0,5 zničit do 40—60 tanků nebo umlčet mpr v prostoru soustředění vyřazením do 30 % techniky i živé síly.

Takticko-technická data vrtulníků — viz **tabulku 6**.

Dopravní vrtulníky frontového letectva můžeme využít k manévru pozemních protitankových prostředků (armádní protitankovou zálohou) na ohrožené směry. K tomuto můžeme použít vrtulníky Mi-8. Jejich dopravní možnosti dovolují převážet 100 mm PTK (T-12) s tahačem nebo bojová vozidla s PTRS na BRDM-2. Mi-8 můžeme použít k dopravě obsluh přenosných kompletů PTRS a SPG-9.

Mi-6 může přepravit jeden 100mm PTK (vz. 53) s tahačem nebo PTRS. Mi-8 může přepravit 6—8 přenosných kompletů PTRS.

K přepravě všech palebných prostředků protitankového oddílu potřebujeme nejméně 21 vrtulníků Mi-6 a k přepravě jedné baterie 6—9 vrtulníků.

Tabulka 6

| Značka vrtulníku                           |                    |                    | Mi-8                                                                          | Mi-4                                                                          | Mi-24 D                                |
|--------------------------------------------|--------------------|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| Typ                                        |                    |                    | výsadkově<br>dopravní                                                         | výsadkově<br>dopravní                                                         | dopravně<br>bojový                     |
| Osádka, osob                               |                    |                    | 3                                                                             | 3                                                                             | 2                                      |
| Dolet (km)                                 |                    |                    | 420                                                                           | 400                                                                           | 450                                    |
| Cestovní rychlost letu<br>km/h             |                    |                    | 200                                                                           | 140                                                                           | 280                                    |
| Nosnost<br>kg/osob                         |                    |                    | $\frac{2000}{24}$                                                             | $\frac{1200}{15}$                                                             | $\frac{1500}{8}$                       |
| Výzbroj                                    | zbraň              | ráže mm<br>pp (ks) | —                                                                             | $\frac{12,7}{200}$                                                            | $\frac{12,7}{1470}$                    |
|                                            | neřízené<br>rakety | počet              | 64                                                                            | 64—69                                                                         | 64—128                                 |
|                                            | PTŘS               | počet              | —                                                                             | 4                                                                             | 4                                      |
| Náklad bomb<br>(místo neřízených raket) kg |                    |                    | $\frac{1000}{4 \times 250 \text{ kg} \quad 2 \times 250 \text{ kg}}$          | —                                                                             | $\frac{1000}{4 \times 250 \text{ kg}}$ |
| Doplňující údaje                           |                    |                    | Návěsná zařízení<br>pro minimálně 200<br>min TM-57<br>vzdálenost min<br>4—6 m | Návěsná zařízení<br>pro minimálně 110<br>min TM-57<br>vzdálenost min<br>5—6 m | Má pancíř<br>proti ručním<br>zbraním   |

Tabulka 7

| Název charakteristiky           | 73mm kanón s hladkou hlavní | PTŘS |
|---------------------------------|-----------------------------|------|
| Mířená dálka v m                | 1300                        | —    |
| Dálka přímého dostřelu v m      | 800                         | —    |
| Dálka střelby                   | 2700                        | 3000 |
| Rychlost střelby (výstřelů/min) | 14                          | 2    |
| Probíjí pancíř v mm             |                             |      |
| – kolmo                         | 300                         | 400  |
| – pod úhlem 60°                 | 150                         | 200  |
| Palebný průměr                  | 40                          | 4    |

#### d) Možnosti tanků

Bojové možnosti tanků jako protitankových prostředků jsou vyjádřeny koeficienty efektivity pro boj s tanky nepřítele. Tanky ve srovnání s jinými protitankovými prostředky jsou neefektivnější při dálce střelby do 2000 m. Zejména proto se tanky co nejvíce používají k činnosti v tankových léčkách.

Využití tanků jako protitankových prostředků není vždy účelné. V obraně je v první řadě používáme jako hlavní úderné síly k vedení protiúderů a protiztečí. Použití tanků jako protitankových prostředků pokládáme za vynucené opatření, jestliže protitankové prostředky nezabezpečují vytvoření potřebné hustoty a splnění úkolů protitankové obrany.

V praxi vojsk se pokládá za normální, jestliže je nedostatek protitankových prostředků k organizaci protitankové obrany vojsk prvního sledu, použít  $\frac{1}{3}$ — $\frac{2}{3}$  tanků ze sestavy tpr.

Není účelné posilovat prvosledové prapory tanky od tp msd, který je ve druhém sledu, protože je zpravidla předurčený k vedení protiztečí. Při značné převaze nepřítele v silách a prostředcích, kdy protizteč není účelná, může tp zaujímat na tankových směrech palebné čáry a tak plnit úkol jako protitanková záloha.

#### e) Možnosti BVP

Bojové možnosti jako protitankového prostředku jsou vyjádřeny koeficienty efektivity viz **tabulku 3**. Při střelbě na tanky může BVP vést palbu PTRS jen z místa a z kanónu jak z místa, tak z krátkých zastávek.

Jednotky BVP jsou v obraně schopny samostatně řešit úkoly boje s útočícími tanky nepřítele. Mohou být zesíleny tanky, protitankovým dělostřelectvem a PTRS.

Takticko-technická data protitankových zbraní BVP — viz **tabulku 7**.

#### f) Možnosti prostředků ženijního vojska

Protitanková minová pole se vytvářejí o 3—4 řadách s počtem 750 protipásových nebo 300—400 protidnových min na 1 km minového pole při hustotě 0,75 miny na 1 bm minového pole. Celková hloubka minového pole činí 100 m.

K boji s tanky nepřítele pomocí minových polí se vytvářejí v plucích, divizích a armádách POZ. Tyto tvoří zpravidla ženijní zatarasovací útvary (jednotky) a ženijní jednotky s minovými zatarasovacími (ukladači). Zpravidla se jim přidělují tři pokládky protitankových min a také trhaviny.

V motostřeleckém pluku se vytváří jeden POZ z ženijní rotu pluku, která má tři UMU. Jednou pokládkou, tj. 360 PT min, můžeme přehradit tankový směr o šířce 480 m minového pole za 20 minut.

Msd (td) vytváří POZ ze zaminovací čety se 4 UMU. Z jednoho položení min (580 ks) může za 20—25 min položit minové pole o celkové délce do 750 m.

V armádě vytváříme armádní POZ v síle až do ženijního zatarasovacího praporu se 24 UMU. Jedním položením (2880 ks min) může za 30 min vytvořit pole o celkové délce 3800 m.

POZ plní úkoly v součinnosti s PTZ. Prostor rozmístění POZ se určuje poblíž prostoru rozmístění PTZ a čáry minování se sladují s palebnými čarami PTZ.

**Závěrem** považujeme za nutné zdůraznit, že problematika organizace a řízení boje s tanky a obrněnými cíli je stěžejním úkolem velitelů a štábů všech stupňů. Úspěch tohoto boje závisí v mnohém právě na úrovni jejich připravenosti a realizačních schopnostech.